



# Utvecklingsprojektet IPS – Sijoita ja valmenna!

## Program



Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2020:13

## Utvecklingsprojektet IPS – Sjoita ja valmenna!

Program

Helka Raivio ja Kaija Appelqvist-Schmidlechner

Social- och hälsovårdsministeriet

ISBN PDF: 978-952-00-9878-0

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Pämbilder: Tuula Holopainen, Irmeli Huhtala, Kuvatoimisto Rodeo, Shutterstock

Helsingfors 2020

## Presentationsblad

<b>Utgivare</b>	Social- och hälsovårdsministeriet	5.5.2020
<b>Författare</b>	Helka Raivio ja Kaija Appelqvist-Schmidlechner	
<b>Publikationens titel</b>	Utvecklingsprojektet IPS – Sijoita ja valmenna! Program	
<b>Publikationsseriens namn och nummer</b>	Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2020:13	
<b>ISBN PDF</b>	978-952-00-9878-0	<b>ISSN PDF</b> 1797-9854
<b>URN-adress</b>	<a href="http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-9878-0">http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-9878-0</a>	
<b>Sidantal</b>	35	<b>Språk</b> svenska
<b>Nyckelord</b>	psykisk hälsa, psykiatri, sysselsättning, arbetsträning, serviceintegration	
<b>Referat</b>	<p>I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering har det utarbetats en nationell tväradministrativ strategi för psykisk hälsa. Som en del av strategin för psykisk hälsa utvecklas de mentalvårdstjänster som innebär rehabilitering till arbetslivet genom utvecklingsprojektet "IPS – Sijoita ja valmenna!".</p> <p>IPS-modellen handlar om att man utför evidensbaserad arbetsträning för stödd sysselsättning som en tjänst som är integrerad i psykiatrisk vård och rehabilitering. IPS-verksamhetsmodellen har gett goda resultat inom sysselsättningen, särskilt bland personer som lider av allvarliga psykiska störningar. Verksamhetsmodellen har trots detta inte använts i någon högre grad i det finländska servicesystemet och dess effekt har inte utvärderats i en finländsk kontext.</p> <p>Målet med utvecklingsprojektet "IPS – Sijoita ja valmenna!" är att främja att personer med psykiska störningar och personer i psykiatrisk rehabilitering kommer ut på arbetsmarknaden eller kan återvända dit och stannar där. En ny typ av tätt samarbete mellan psykiatrisk vård och rehabilitering och tjänster som stöder sysselsättning behövs för att IPS-verksamhetsmodellen ska tas i bruk och etableras i praktiken. I projektet visas de metoder med vilka evidensbaserad IPS-arbetsträning utförs som stödd sysselsättning som en tjänst som är integrerad i psykiatrisk vård och rehabilitering. Under projektets gång byggs det upp en serviceprocess av tjänsterna inom stöd för sysselsättning, psykiatrisk vård och rehabilitering, och i fråga om sysselsatta personer företagshälsovårdstjänster, så att dessa tjänster stöder varandra.</p> <p>Som en del av utvecklingsprojektet "IPS – Sijoita ja valmenna!" görs en utvärdering som undersöker hur verksamhetsmodellen har tagits i bruk, verkställts och tillämpats samt vilka resultat och effekter verksamheten har haft.</p> <p>Publikation uppdaterades den 27 maj 2020, Bilaga 1.</p>	
<b>Förläggare</b>	Social- och hälsovårdsministeriet	
<b>Distribution/ beställningar</b>	Sähköinen versio: <a href="http://julkaisut.valtioneuvosto.fi">julkaisut.valtioneuvosto.fi</a> Julkaisumyynti: <a href="http://vnjulkaisumyynti.fi">vnjulkaisumyynti.fi</a>	

## Kuvailulehti

<b>Julkaisija</b>	Sosiaali- ja terveysministeriö	5.5.2020
<b>Tekijät</b>	Helka Raivio ja Kaija Appelqvist-Schmidlechner	
<b>Julkaisun nimi</b>	IPS – Sijoita ja valmenna! -kehittämishanke. Ohjelma	
<b>Julkaisusarjan nimi ja numero</b>	Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020:13	
<b>ISBN PDF</b>	978-952-00-9878-0	<b>ISSN PDF</b> 1797-9854
<b>URN-osoite</b>	<a href="http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-9878-0">http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-9878-0</a>	
<b>Sivumäärä</b>	35	<b>Kieli</b> ruotsi
<b>Asiasanat</b>	mielenterveys, psykiatria, työllistyminen, työhönvalmennus, palveluintegraatio	
<b>Tiivistelmä</b>	<p>Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman mukaisesti on laadittu kansallinen, poikkihallinnollinen Mielenterveys-strategia. Osana Mielenterveysstrategiaa kehitetään työelämään kuntouttavia mielenterveyspalveluja IPS – Sijoita ja valmenna! -kehittämishankkeella.</p> <p>IPS-mallissa kyse on tuetun työllistymisen näyttöön perustuvan työhönvalmennuksen toteuttamisesta psykiatriseen hoitoon ja kuntoutukseen integroituna palveluna. IPS-toimintamallista on saatu hyviä työllistymistuloksia erityisesti vaikeisiin mielenterveyden häiriöihin sairastuneiden henkilöiden keskuudessa. Toimintamalli ei kuitenkaan ole ollut suomalaisessa palvelujärjestelmässä laajasti käytössä eikä sen vaikuttavuutta ole arvioitu Suomen kontekstissa.</p> <p>IPS – Sijoita ja valmenna! -kehittämishankkeen tavoitteena on mielenterveyden häiriöihin sairastuneiden henkilöiden ja mielen-terveyskuntoutujien työmarkkinoille pääsyn, paluun ja siellä pysymisen edistäminen. IPS-toimintamallin käyttöönotto ja juur-tuminen käytäntöön edellyttävät psykiatrisen hoidon ja kuntoutuksen sekä työllistymistä tukevien palveluiden uudenlaista, tiivistä yhteistyötä. Hankkeessa mallinnetaan ne käytänteet, joilla tuetun työllistymisen näyttöön perustuva IPS-työhönvalmennus toteutuu psykiatriseen hoitoon ja kuntoutukseen integroituna palveluna. Hankkeessa työllistymisen tuen ja psykiatrisen hoidon ja kuntoutuksen sekä työllistyvien osalta työterveydenhuollon palveluista rakennetaan toisiaan tukeva palveluprosessi.</p> <p>Osana IPS – Sijoita ja valmenna! -kehittämishanketta toteutetaan arviointitutkimus, jolla selvitetään toimintamallin käyttöönoton ja toimeenpanon toteutusta, soveltuvuutta sekä toiminnan tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.</p> <p>Julkaisu on päivitetty 27.5.2020, Liite 1.</p>	
<b>Kustantaja</b>	Sosiaali- ja terveysministeriö	
<b>Julkaisun jakaja/ myynti</b>	Sähköinen versio: <a href="http://julkaisut.valtioneuvosto.fi">julkaisut.valtioneuvosto.fi</a> Julkaisumyynti: <a href="http://vnjulkaisumyynti.fi">vnjulkaisumyynti.fi</a>	

## Description sheet

<b>Published by</b>	Ministry of Social Affairs and Health	5 May 2020	
<b>Authors</b>	Helka Raivio ja Kaija Appelqvist-Schmidlechner		
<b>Title of publication</b>	IPS – Sijoita ja valmenna! Individual Placement and Support project. Programme		
<b>Series and publication number</b>	Publications of the Ministry of Social Affairs and Health 2020:13		
<b>ISBN PDF</b>	978-952-00-9878-0	<b>ISSN (PDF)</b>	1797-9854
<b>Website address (URN)</b>	<a href="http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-9878-0">http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-9878-0</a>		
<b>Pages</b>	35	<b>Language</b>	Svenska
<b>Keywords</b>	mental health, psychiatry, employment, practical work training, service integration		
<p><b>Abstract</b></p> <p>In accordance with the Government Programme of Prime Minister Sanna Marin, a horizontal, national mental health strategy has been prepared. As part of the mental health strategy, a project titled IPS – Sijoita ja valmenna! was launched to improve the mental health services that rehabilitate people to working life.</p> <p>The individual placement and support (IPS) model involves implementing evidence-based practical work training to support employment as a service incorporated into integrated psychiatric treatment and rehabilitation. The employment outcomes achieved with the IPS model have been encouraging, especially among people with severe mental disorders. However, the model has not been widely used in the Finnish service system, and its effectiveness has not been assessed in Finland.</p> <p>The objective of the IPS – Sijoita ja valmenna! project is to promote access and return to, and retention in the labour market of persons with mental health disorders and those undergoing mental health rehabilitation. The introduction and mainstreaming of the IPS model requires a new approach involving close cooperation between psychiatric care and rehabilitation providers and employment support services. The project involves modelling the practices for implementing evidence-based IPS model in practical work training as a service incorporated into integrated psychiatric treatment and rehabilitation. The project also involves building a mutually supportive process consisting of services to support employment, psychiatric care and rehabilitation, as well as occupational health care services for those who become employed.</p> <p>As part of the IPS –Sijoita ja valmenna! project, an evaluation study on the implementation and feasibility of execution, and on the effectiveness of the operating model will be carried out.</p> <p>Publication was updated on 27th May 2020, Annex 1.</p>			
<b>Publisher</b>	Ministry of Social Affairs and Health		
<b>Distributed by/ publication sales</b>	Online version: <a href="http://julkaisut.valtioneuvosto.fi">julkaisut.valtioneuvosto.fi</a> Publication sales: <a href="http://vnjulkaisumyynti.fi">vnjulkaisumyynti.fi</a>		





# Innehåll

<b>Förord</b> .....	9
<b>1 Vilket behov svarar utvecklingsprojektet IPS på?</b> .....	11
1.1 Bakgrund .....	11
1.2 Lägesbild .....	12
1.3 Beröringspunkter med andra projekt.....	13
<b>2 Utvecklingsprojektets mål, åtgärder och verksamhetsprinciper</b> .....	15
2.1 Mål .....	15
2.2 Åtgärder.....	16
2.3 Handlingsprinciper.....	18
<b>3 Organisation för genomförande av utvecklingsprojekt</b> .....	21
<b>4 Uppföljning och utvärdering av utvecklingsprojektet</b> .....	23
<b>5 Kommunikation om utvecklingsprojektet</b> .....	27
<b>6 Projektens arbete i Innokylä</b> .....	29



## FÖRORD

Som en del av statsminister Sanna Marins regerings program Ett rättvist, jämlikt och inkluderande Finland har en nationell, tväradministrativ strategi för psykisk hälsa utarbetats. Strategin för psykisk hälsa publicerades den 11 februari 2020.

En av tyngdpunkterna i strategin för psykisk hälsa är att utveckla tjänsterna. En betydande del av strategin för psykisk hälsa och finansieringen enligt regeringens budgetproposition genomförs som en del av programmet Framtidens social- och hälsocentral (Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2020:3). Dessutom riktas en del av finansieringen av strategin för psykisk hälsa till andra åtgärder än de som utvecklar mentalvårdstjänsterna. Dessa är förebyggande av självmord, mentalvårdskompetens i kommunerna och rehabilitering till arbetslivet.

Social- och hälsovårdsministeriet (SHM) drar upp riktlinjer för och stöder den innehållsmässiga och funktionella reformen av rehabilitering till arbetslivet inom strategin för psykisk hälsa för arbetslivstjänster genom utvecklingsprojektet IPS – Sijoita ja valmenna! (ung. Placera och träna!) och tillhörande statsunderstöd. Utvecklingsprojektet stöder ibruktandet av en bevisbaserad IPS-verksamhetsmodell (Individual Placement and Support) för stödd sysselsättning (Supported Employment, SE) i Finland. I utvecklingsprojektets regionala försök (3–6 försök) pilottestas en IPS-verksamhetsmodellen för att främja sysselsättning och hållbar sysselsättning för personer i arbetsför ålder (18–64-åringar) som lider av mentala problem.

Inom utvecklingsprojektet IPS – Sijoita ja valmenna! inleds regionala försök i enlighet med förslaget i Institutet för hälsa och välfärds utredning (Raivio & Appelqvist-Schmidlecher 2019). I utvecklingsprojektet pilottestas således två olika samarbetsstrukturer enligt nedan beskrivna modeller.

1. Samarbetsmodell: IPS-arbetsträningen genomförs inom kommunens, samkommunens eller sjukvårdsdistriktets psykiatriska vårdtjänster i nära samarbete med TE-tjänsterna/Navigatorernas/

kommunens/samkommunens egna sysselsättningstjänster så att arbetstränarna arbetar som en del av den psykiatriska vårdens egen organisation.

2. IPS-arbetsträningen genomförs inom kommunens, samkommunens eller sjukvårdsdistriktets psykiatriska vårdtjänster i nära samarbete med TE-tjänsterna/Navigatorernas/kommunens/samkommunens egna sysselsättningstjänster så att arbetstränarna arbetar i en samarbetspartners organisation som ansvarar för sysselsättningsfrämjande tjänster.

Inom utvecklingsprojektet IPS – Sijoita ja valmenna! genomförs en utvärderingsstudie med vilken man utreder genomförandet och lämpligheten av ibruktageandet av verksamhetsmodellen samt verksamhetens resultat och effektivitet. De regionala försöken inom utvecklingsprojektet deltar i genomförandet av undersökningen bland annat i fråga om materialinsamlingen.

Denna publikation beskriver utvecklingsprojektets principer och mål.

# 1 Vilket behov svarar utvecklingsprojektet IPS på?

## 1.1 Bakgrund

Under de senaste åren har behovet och viljan att satsa mer på att stärka partiellt arbetsföra personers ställning ökat kraftigt i Finland så att de både stannar kvar i arbetslivet och sysselsätter sig bättre än i nuläget. Arbetskraftspotentialen hos partiellt arbetsföra har alltså identifierats på samhällsnivå. Å andra sidan har man förstått att sysselsättning och att känna sig nyttig ökar på individnivå partiellt arbetsföra personers upplevda arbets- och funktionsförmåga samt främjar delaktighet i samhället. Sysselsättning och arbete stöder rehabiliteringen och minskar beroendet av vårdsystemet. De har också visat sig öka den upplevda hälsan och livskvaliteten samt förbättra rehabiliteringsklientens ekonomiska situation.

Olika psykiska problem är en viktig orsak till partiell arbetsförmåga. Psykiatriska sjukdomar försämrar funktionsförmågan och leder ofta till marginalisering från arbetsmarknaden. I Finland är psykiska störningar en av de vanligaste orsakerna till långa sjukledigheter, sjukpension och instabil karriär.

Inte ens de svåraste sjukdomarna behöver innebära marginalisering från arbetsmarknaden. Främjandet av sysselsättningen av partiellt arbetsföra har under 2010-talet framhållits som en särskild sysselsättningspolitisk prioritering och ett utvecklingsobjekt. Exempelvis vården av psykisk hälsa riktas i allt högre grad till en referensram för återhämtningsorientering, där man betonar de egna resurserna, funktionsförmågan och delaktigheten i samhället hos personer som insjuknat i psykiska störningar.

Stödd sysselsättning (Supported Employment, SE) har identifierats som en sysselsättningsprocess som lämpar sig för vilken som helst sysselsatt för vars sysselsättning arbetskraftsförvaltningens åtgärder eller andra åtgärder inom det normala servicesystemet inte är tillräckliga. Stödd sysselsättning innebär att den arbetssökande med stöd av en

arbetstränare sysselsätts i normalt lönearbete på den öppna arbetsmarknaden. Verksamhetsmodellen för stödd sysselsättning är en metod som utvecklades i USA på 1980-talet för att främja sysselsättningen av utvecklingsstörda och unga. Utgångspunkten är arbetsökandens egna önskemål om sysselsättning och arbetets innehåll samt personens egen kompetens, resurser och färdigheter.

Den evidensbaserade IPS-verksamhetsmodellen har utvecklats särskilt för att förbättra kvaliteten på tjänster som stöder sysselsättningen av personer som insjuknat i allvarliga psykiska störningar. I båda verksamhetsmodellerna är den viktigaste skillnaden jämfört med de traditionella funktionerna som främjar sysselsättningen av partiellt arbetsföra att träningen och rehabiliteringen huvudsakligen sker på arbetsplatsen. Arbetstränarna stöder såväl arbetstagaren, arbetsgivaren som hela arbetsgemenskapen på arbetsplatsen.

Forskningsrön om verksamhetsmodellen IPS- Sijoita ja valmenna! och dess resultat och verkställande utreddes som en del av spetsprojektet Väger in i arbetslivet för partiellt arbetsföra (OTE, 2016–2018). Social- och hälsovårdsministeriet beställde en utredning av Stiftelsen för rehabilitering om IPS-verksamhetsmodellens genomslagskraft och tillämplighet på olika grupper med psykiska störningar. Verksamhetsmodellen bedömdes i fråga om såväl sysselsättnings- och välfärdseffekterna som kostnadseffekterna. Enligt utredningen går kostnaderna för verkställandet av verksamhetsmodellen IPS-Sijoita ja valmenna! i samma riktning som andra stödtjänster för sysselsättning och arbetsrehabilitering, men verksamhetens har visat sig ge två eller tre gånger bättre resultat än de tjänster man jämfört med.

## 1.2 Lägesbild

IPS-verksamhetsmodellen har i synnerhet gett goda sysselsättningsresultat bland personer med svåra psykiska störningar. Verksamhetsmodellen har visat sig vara effektiv till exempel för personer som lider av schizofreni, bipolär störning och depression. Dessutom har man fått goda resultat bland personer som fått diagnosen personlighetsstörning, missbruksstörning och störningar inom autismspektret. Särskilt uppmuntrande är resultaten bland personer under 30 år. När det gäller unga som insjuknat i sin första psykos har IPS-verksamhetsmodellen visat sig fungera särskilt i situationer där målet är att fästa sig vid studier eller göra framsteg i studierna. I Finland har IPS-verksamhetsmodellen tagits med i rekommendationerna God medicinsk praxis för schizofrenipatienter. Verksamhetsmodellen har dock inte använts i stor utsträckning i det finländska servicesystemet och dess effekt har inte bedömts i den finländska kontexten.

Bakgrunden till verksamhetsmodellen IPS-Sijoita ja valmenna! är uppfattningen om sysselsättning och arbete som en väsentlig del av människans återhämtning och delaktighet i samhället. Utgångspunkten är tanken att jämlikt arbete i så kallade normala anställningar och att vara anställd gör det möjligt att förverkliga den kanske viktigaste sociala rollen i en vuxen persons liv. Det är också bra att beakta att man i ett psykiatriskt vårdförhållande visserligen kan stärka de psykiska delfaktorerna i arbetsförmågan, såsom kontroll av symtom, stresstålighet, en känsla av förmåga, självförtroende, motivationsfaktorer och funktionell målinriktning, men dessa färdigheter omsätts i praktiken på arbetsplatsen.

IPS-verksamhetsmodellen siktar framför allt på att den arbetssökande ska få jämlik sysselsättning samt att olika arbetssökande ska garanteras lika rättigheter samt delaktighet och ställning på arbetsmarknaden. Även om verksamhetsmodellen ursprungligen har utvecklats för att främja sysselsättningen av personer med svåra psykiska problem, antar man att den även lämpar sig väl för andra grupper med så kallad svag ställning på arbetsmarknaden. I Norge har till exempel IPS-verksamheten utvidgats till att omfatta unga som riskerar att marginaliseras, invandrare, smärtpatienter och rehabiliteringsklienter inom missbruksvården. Det finns redan preliminära forskningsbevis på att verksamhetsmodellen är effektiv även för dessa nyare målgrupper.

### 1.3 Beröringspunkter med andra projekt

IPS-utvecklingsprojektet har tydliga beröringspunkter med det program för arbetsförmåga som statsminister Sanna Marins regering har inlett. Programmet för arbetsförmåga stöder sysselsättningen av partiellt arbetsföra arbetslösa samt förebygger långvarig arbetslöshet och arbetsoförmåga. Inom IPS-utvecklingsprojektet kommer man att samarbeta inom utbildning och på annat sätt, i synnerhet med projektet Metoder för stödd sysselsättning i programmet för arbetsförmåga. Samarbete byggs också upp med andra pågående utvecklingsprojekt som stöder partiellt arbetsföra personers sysselsättning.

IPS-utvecklingsprojektet har också beröringspunkter med de kommunförsök för främjande av sysselsättningen som arbets- och näringsministeriet bereder. Målet med försöken är att effektivare än i nuläget främja sysselsättningen av arbetslösa arbetssökande och styra dem till utbildning samt införa nya lösningar för tillgången på kompetent arbetskraft. Syftet med försöken är i synnerhet att förbättra tillgången till arbetsmarknaden för personer som varit arbetslösa under en längre tid och personer som har en svag ställning på arbetsmarknaden. I försöken utvecklas sysselsättningsfrämjande tjänster och servicemodeller som erbjuds arbetssökande. Med hjälp av dessa kan man bättre än i nuläget identifiera och lösa klienternas individuella servicebehov, hinder för sysselsättning samt

kompetensutvecklingsbehov. Försöken anknyter till statsminister Marins regerings mål att stärka kommunernas roll som anordnare av sysselsättningstjänster.

IPS-utvecklingsprojektet har också beröringspunkter med programmet Framtidens social- och hälsocentral, med vilket man strävar efter en stark basservice inom social- och hälsovården och en ny integration av den. Som en del av programmet Framtidens social- och hälsocentral genomförs också ett utvecklingsprogram för socialvården och rehabiliteringen utvecklas utifrån rehabiliteringskommitténs arbete. Syftet med utvecklingsprogrammet för socialvården är att säkerställa tillgången till högklassig basservice inom socialvården på lika villkor överallt i Finland. I rehabiliteringskommitténs förslag betonas starkt klienthandledning/servicehandledning och snabb påverkan på arbets- och funktionsförmågan.

IPS-utvecklingsprojektet har också kopplingar till den pågående reformen av den sociala tryggheten. Målet med reformen av den sociala tryggheten är ett klarare och mer fungerande system som möjliggör arbete och social trygghet samt samordning av tjänster i föränderliga livssituationer. Behovet av att samordna tjänster och förmåner framhävs särskilt i fråga om partiellt arbetsföra arbetslösa. En utvärderingsstudie som genomförs som en del av IPS-utvecklingsprojektet producerar information om hur de som deltar i projektet övergår till tjänster och förmåner, som också kan utnyttjas som en del av beredningen av den kommande reformen av den sociala tryggheten.



## 2 Utvecklingsprojektets mål, åtgärder och verksamhetsprinciper

### 2.1 Mål

Målet med utvecklingsprojektet IPS - Sijoita ja valmenna! är att främja möjligheterna för personer som insjuknat i psykiska störningar att ha tillgång till, återvända till och stanna kvar på arbetsmarknaden.

Ibrukttagandet och förankringen av IPS-verksamhetsmodellen i praktiken förutsätter ett nytt, intensivt samarbete mellan psykiatrisk vård och rehabilitering samt tjänster som stöder sysselsättningen. I utvecklingsprojektets regionala försök bildas en helhet av företagshälsovårdstjänster i fråga om stöd för sysselsättning, psykiatrisk vård och rehabilitering samt sysselsatta så att de bildar en serviceprocess som stöder varandra.

Utvecklingsprojektets sysselsättningsmål och ekonomiska mål är följande:

- Personer som insjuknat i psykiska störningar och som deltar i regionala försök sysselsätts i olika typer av anställningsförhållanden av olika omfattning.
- Samhället och arbetsgivarna har tillgång till kompetensen hos dem som deltar i försöken samt deras arbetsinsats.
- De sysselsattas totala inkomster ökar och behovet av socialskydds-förmåner minskar.

Utöver sysselsättnings- och ekonomiska konsekvenser har IPS-utvecklingsprojektet mål för välfärden:

- Deltagande i IPS-verksamhet och sysselsättning ökar deltagarnas upplevda hälsa och livskvalitet, arbets- och funktionsförmåga, egna aktörskap och delaktighet i samhället.

- Deltagande i verksamheten och sysselsättning stöder rehabiliteringen av dem som deltar i försöken och minskar beroendet av vårdsystemet.

Utvecklingsprojektet stärker och ökar även yrkespersonalens kompetens:

- Personalen inom den psykiatriska vården och rehabiliteringen som deltar i de regionala försöken får en djupare förståelse för arbetets betydelse som en del av återhämtningen hos personer som insjuknat i psykiska störningar när frågor som gäller sysselsättning blir en del av vården.
- Förståelsen för behoven hos dem som behöver särskilt stöd ökar hos dem som arbetar med tjänster som stöder sysselsättningen i de regionala försöken. Tjänster som stöder sysselsättningen kan skräddarsys så att de motsvarar de individuella behoven hos personer som insjuknat i psykiska störningar.
- Yrkespersoner som deltar i regionala försök arbetar över förvaltningsgränserna i multiprofessionella team och koordinerar sektorsövergripande nätverk, dit även arbetsgivare, närstående och erfarenhetsexperter hör.

Utvecklingsprojektet stöder ett mer omfattande ibruktagande av IPS-verksamhetsmodellen i Finland:

- Som en del av utvecklingsprojektet genomförs en utvärderingsstudie, med vilken man utreder verksamhetsmodellens genomförande, ibruktagande och lämplighet samt verksamhetens resultat och effektivitet.
- Utvärderingsstudien producerar information som utnyttjas vid förankringen av IPS-verksamhetsmodellen i de finländska strukturerna.

## 2.2 Åtgärder

Utvecklingsprojektet IPS - Sijoita ja valmenna! stöder ibruktagandet av en bevisbaserad IPS-verksamhetsmodell (Individual Placement and Support) för stödd sysselsättning (Supported Employment, SE) i Finland. I utvecklingsprojektets regionala försök (3–6 försök) pilottestas en IPS-arbetsträning för stödd sysselsättning som grundar sig på internationella kvalitetskriterier. Innehållet i tjänsten hänför sig till stöd för placering i arbetslivet, stöd för

upprätthållande av arbetet samt stöd för att stanna kvar i arbetslivet. En beskrivning av verksamhetsmodellen för IPS-arbetsträning finns i bilagorna.

I bruktagande och ledning av IPS-verksamhetsmodellen, uppföljning och utvärdering samt förankring i praktiken förutsätter ett nytt, intensivt samarbete mellan sysselsättningsstödet och den psykiatriska vården och rehabiliteringen samt i fråga om sysselsatta personer inom företagshälsovården. I de regionala försöken inom utvecklingsprojektet modelleras den praxis med vilken bevisbaserad IPS-arbetsträning för stödd sysselsättning genomförs som en tjänst som integreras i psykiatrisk vård och rehabilitering.

Regionala försök med utvecklingsprojektet inleds i enlighet med förslaget i utredningen från Institutet för hälsa och välfärd (Raivio & Appelqvist-Schmidlecher 2019). I projektet pilottestas således två olika samarbetsstrukturer.

1. Samarbetsmodell: IPS-arbetsträningen genomförs inom kommunens, samkommunens eller sjukvårdsdistriktets psykiatriska vårdtjänster i nära samarbete med TE-tjänsterna/Navigatorernas/kommunens/samkommunens egna sysselsättningstjänster så att arbetstränarna arbetar som en del av den psykiatriska vårdens egen organisation.
2. IPS-arbetsträningen genomförs inom kommunens, samkommunens eller sjukvårdsdistriktets psykiatriska vårdtjänster i nära samarbete med TE-tjänsterna/Navigatorernas/kommunens/samkommunens egna sysselsättningstjänster så att arbetstränarna arbetar i en samarbetspartners organisation som ansvarar för sysselsättningsfrämjande tjänster.

Utvecklingsfaserna i de regionala försöken är:

- Utveckling av tjänsterna: De regionala försöken pilottestar IPS-arbetsträning för stödd sysselsättning baserad på internationella kvalitetskriterier som en integrerad tjänst för psykiatrisk vård och rehabilitering. Sökanden ska ordna möjlighet för de arbetstränare som rekryteras till regionala försök/som är verksamma inom projektet att avlägga en specialyrkesexamen för rehabiliterings-, stöd- och handledningstjänster för arbetsträning eller delar av den under projektets gång. Specialyrkesexamen kompletteras också med metodutbildning och workshoppar som ordnas inom projektet. I projekten säkerställs att personer som är viktiga med tanke på förankringen av

IPS-verksamhetsmodellen för stödd sysselsättning (inkl. chefsnivån) deltar i metodutbildningen och workshopparna.

- Uppföljning och utvärdering: De regionala försöken deltar i utvärderingsstudien av utvecklingsprojektet genom att samla in information om IPS-arbetsträningens kvalitet och effekter. De regionala försöken utvärderar och beskriver projektet och dess kostnader och presenterar även uppskattningar av alternativa kostnader. De regionala försöken samarbetar med andra försöksområden och den koordinerande instansen (THL).
- Förankring: I de regionala försöken samlas en uppföljningsgrupp för psykiatrisk vård och rehabilitering samt tjänster som stöder sysselsättningen på chefsnivå som sammanträder regelbundet och vars uppgift är att stöda och styra ibrukttagandet och verkställandet av IPS-verksamhetsmodellen. Uppföljningsgruppen säkerställer att verksamheten utvecklas och att IPS-verksamhetsmodellen etableras regionalt.
- Spridning: Regionala försök stöder den aktör som ansvarar för koordineringen av utvecklingsprojektet (THL) att producera en nationell modellering av de förfaringsätt och strukturer med vilka IPS-arbetsträningen för stödd sysselsättning genomförs i Finland som en tjänst som integreras i den psykiatriska vården och rehabiliteringen. Regionala försök stöder den samordnande instansen i spridningen av den nationella modelleringen.

## 2.3 Handlingsprinciper

Projektsökanden ska ordna möjlighet för de arbetstränare som rekryteras till/arbetar inom projektet att avlägga en specialyrkesexamen för rehabiliterings-, stöd- och handledningstjänster eller delar av den. De sökande reserverar i sin budget tillräckliga resurser för att avlägga studierna, inklusive till exempel resekostnader.

Specialyrkesexamen inom rehabiliterings-, stöd- och handledningstjänster för arbetsträning omfattar 180 kompetenspoäng, och beroende på den studerandes tidigare utbildning och kompetens pågår studierna i cirka 1–1,5 år. På vissa läroanstalter kan studierna också avläggas som läroavtal. Studierna omfattar 10–15 närundervisningsdagar beroende på läroanstalt.

Avläggandet av examen ställer vissa kompetenskrav på arbetstränare som rekryteras till regionala försök. Studierna förutsätter lämplig grundutbildning som fastställs av

läroanstalten, kunskaper och färdigheter som motsvarar grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen och tidigare förvärvad kompetens/arbetserfarenhet inom branschen. Inom branschen finns också krav på hälsotillstånd (s.k. SORA-lagstiftningen; lösningar i anslutning till olämplighet för studier), som kan utgöra hinder för att bli antagen som studerande. Utbildningsstyrelsens beskrivning och grunder för utbildningen finns på följande länk: <https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/5913882>.

Examen i rehabiliterings-, stöd- och handledningstjänster med inriktning på arbetsträning består av följande delhelheter:

- Fungera som sakkunnig i klientens verksamhetsmiljö och servicesystem, 60 kompetenspoäng
- Arbetsträning i klientprocessen, 40 kompetenspoäng
- Arbetslivsexpertis i arbetsträning, 40 kompetenspoäng
- Valfri del, 40 kompetenspoäng (till exempel Stödjande av psykisk hälsa och psykosocialt välmående)

I de regionala försöken inom IPS-utvecklingsprojektet förbinder man sig att pilottesta IPS-arbetsträningen för stödd sysselsättning med iakttagande av dess internationella kvalitetskriterier och principer. Den instans som ansvarar för koordineringen av utvecklingsprojektet (THL) stöder regionala försök här genom att producera metodutbildning och workshoppar som kompletterar ovan nämnda specialyrkesexamen. I de regionala försöken säkerställs att personer som är viktiga med tanke på förankringen av IPS-verksamhetsmodellen för stödd sysselsättning (inkl. chefsnivån) deltar i metodutbildningen och workshopparna.

Material som stöder ibrukttagandet av IPS-verksamhetsmodellen utvecklas också i projektets olika skeden i samarbete med de regionala försöken, och materialet tas i bruk gemensamt i de regionala försöken. De regionala försöken förbinder sig att samarbeta med andra försöksområden och den koordinerande instansen (THL).

Projektsökanden tryggar resurser på chefsnivå för de organisationer som deltar i projektet (tjänster som stöder sysselsättningen och tjänster inom psykiatrisk vård och rehabilitering) och möjlighet att delta i studiebesök som ordnas inom IPS-utvecklingsprojektet (även i andra nordiska länder) inklusive reservationer för resekostnader osv.

I de regionala försöken inom utvecklingsprojektet förbinder man sig att producera information och sammanställa material för den utvärderingsforskning som genomförs inom utvecklingsprojektet. De regionala försöken samlar systematiskt och med hjälp av olika metoder erfarenheter från bland annat klienter och arbetsgivare som deltar i IPS-verksamheten

under hela processen. De regionala försöken utvärderar och beskriver projektet och dess kostnader och presenterar även uppskattningar av alternativa kostnader.

Av de sökande förutsätts också regelbundet genomförda självutvärderingar och mellanrapporter. Den instans som ansvarar för koordineringen av utvecklingsprojektet (THL) stöder och leder de regionala försöken genom att producera material som stöder självutvärdering och rapportering. Sökandena utser i projektansökan en ansvarsperson för koordineringen av uppgifterna i anslutning till utvärderingen samt sammanställningen och rapporteringen av forskningsdata.

För att målen för IPS-utvecklingsprojektet ska uppnås säkerställs i utvecklingsprojektets regionala försök att klienterna vid sidan av sin egen service även deltar i och påverkar utvecklingen och utvärderingen av tjänsterna. Metoderna som stöder och möjliggör klientdelaktighet används i de regionala försöken och de utvecklas fortfarande i försöken. I projektorganisationerna för de regionala försöken finns representanter för klienter och/eller erfarenhetsexperter (inkl. projektgrupper, styrgrupper, uppföljningsgrupper). Klientdelaktigheten säkerställs också på utvecklingsprojektets operativa genomförandenivå i styr- och projektgrupper som koordineras av THL.

### 3 Organisation för genomförande av utvecklingsprojekt

Utvecklingsprojektet IPS - Sijoita ja valmenna! genomförs som regionala försök som beviljas statsunderstöd. Social- och hälsovårdsministeriet ansvarar för den strategiska ledningen av utvecklingsprojektet. Institutet för hälsa och välfärd (THL) ansvarar för den operativa styrningen, verkställandet och koordineringen av utvecklingsprojektet. Dess uppgift är bland annat att stöda de sökande i beredningen av statsunderstödsprojekt och i verkställandet av regionala försök efter finansieringsbesluten. THL koordinerar samarbetet mellan de regionala försöken och ansvarar för det nationella utvecklingsarbetet samt genomförandet av utvärderingsstudien av utvecklingsprojektet. Genom den nationella styrningen säkerställs att genomförandet av IPS-verksamhetsmodellen genomförs enhetligt i projektets regionala försök och att verksamhetsmodellens internationella kvalitetskriterier och principer följs.

För att stöda och följa upp utvecklingsprojektets framskridande tillsätts en styrgrupp och en projektgrupp som styr verksamheten i de regionala försöken. Projektgruppen stöder samarbetet mellan de regionala försöken och erbjuder en ram för ömsesidigt lärande och utbyte av erfarenheter samt för granskning av verksamhetens inriktning.

THL ansvarar för projektstödet för de regionala försöken inom utvecklingsprojektet i enlighet med avtalet mellan SHM och THL:

#### Stöd i beredningsskedet

- THL deltar i beredningen av utvecklingsprojektplanen för att stöda SHM
- THL deltar i utarbetandet av bedömningsanvisningar och bedömningskriterier för att stöda SHM
- THL utvärderar och gör en framställning om ansökningar om statsunderstöd
- THL ansvarar för projektberedningsstödet för regionala försök

### **Stöd i startskedet**

- inledande seminarier, motivation
- stärka nätverken, förena experter
- studiebesök
- stöd för metodkompetens (utbildning)
- planering av utvärderingen
- lokalisering av utmaningar

### **Stöd under genomförandefasen**

- koordinering av regionala projekt och stöd för genomförandet
- workshoppar och möten, Innokylä-arbete, gemensam plattform
- underhåll av nätverk och kommunikation
- uppföljning och utvärdering av regionala försök, rapportering till SHM
- stöd för insamling av forskningsmaterial

### **Stöd för kommunikation och intressentgruppsarbete**

- expertstöd till regionala projektorganisationer för att genomföra regionala evenemang och klientstöd för nationella evenemang
- genomförande av nationella evenemang
- stöd för kommunikationen och koordineringen av regionernas projektkommunikation
- medborgarkommunikation
- Stöd för förankring och spridning av resultat
- produktion av nationell modellering samt rekommendationer och anvisningar om den
- planering och stöd för förankring och spridning (regionala försök)
- information om resultaten (nationellt)
- ansvar för separata utredningar och motsvarande som avtalas separat
- etablering



## 4 Uppföljning och utvärdering av utvecklingsprojektet

I utvecklingsprojektet IPS – Sijoita ja valmenna! och dess regionala försök modelleras den praxis med vilken IPS-arbetsträning som bevisbaserad stödd sysselsättning genomförs som en tjänst som integreras i den psykiatriska vården och rehabiliteringen. Genomförandet av utvecklingsprojektet och uppnåendet av målen följs upp genom en utvärderingsstudie som stöder ett mer omfattande ibruktagande av IPS-verksamhetsmodellen i Finland. Med hjälp av utvärderingsstudien utreds genomförandet och lämpligheten av ibruktagandet och verkställandet av verksamhetsmodellen samt verksamhetens resultat och effektivitet. Undersökningen producerar information som utnyttjas vid förankringen av IPS-verksamhetsmodellen i de finländska strukturerna.

Processen för utvärderingsstudien byggs upp dialogiskt så att den fortskrider parallellt med utvecklingsarbetet i de regionala försöken och stöder verkställandet av verksamhetsmodellen. Forskningen bygger på principerna för realistisk utvärdering (Pawson & Tilley 1997). I den realistiska bedömningen strävar man efter att svara på frågan varför projektet (implementeringen) fungerade/lyckades eller misslyckades. Forskningen fokuserar förutom på mål och resultat även på själva verksamheten. I undersökningen besvaras alltså frågorna:

- Vad fungerar, för vem och under vilka förhållanden och i vilka verksamhetsmiljöer?
- Varför sker en önskad förändring, vad åstadkommer önskade förändringar i praxis och verksamhetssätt och under vilka omständigheter sker gynnsamma förändringar?

Bedömningen genomförs av flera instanser så att forskningsmaterialet samlas in med hjälp av flera metoder och av alla aktörer (inklusive klienter) och så att olika parter synpunkter lyfts fram.

I utvärderingen av **implementationen** utreds utmaningarna och framgångarna med ibruktagandet av verksamhetsmodellen, dessutom undersöks hur väl genomförandet av interventionen motsvarade den ursprungliga modellen:

- Genomfördes IPS-verksamhetsmodellen i enlighet med kvalitetsstandarderna? Om man var tvungen att ge efter på standarderna, i vilka frågor och varför?
- Hur gick det att hitta arbetsplatser? Stötte man på utmaningar? Hurdan arbetspraxis konstaterades fungera? Hurdana arbetsgivare och arbetsplatser kom med i IPS-verksamheten?
- Hur gick samarbetet mellan IPS-arbetstränaren och vårdinstansen? Möttes utmaningarna? Hurdan praxis konstaterades fungera?
- Hur lyckades IPS-arbetstränaren ta sig ut på arbetsplatsen? Stötte man på utmaningar? Hurdan praxis konstaterades fungera? Hur lyckades man stöda klienten i arbetet?
- Samarbetade man med andra instanser? Vilka instanser och hurdana?
- Vilken roll hade klienten i IPS-verksamhetsmodellen?
- Vilka saker och faktorer främjade ibruktagandet av IPS-verksamhetsmodellen? Vilka faktorer försvårade ibruktagandet?
- Motsvarade stödet, handledningen och utbildningen av dem som tog i bruk IPS-modellen aktörernas behov?

*Forskningsmetoder:*

- Fidelity scale (internationella kvalitetskriterier)
- IPS-arbetstränarnas klientspecifika enkäter
- IPS-arbetstränarnas intervjuer med fokusgrupper
- Vårdinstansens enkäter
- Arbetsgivarenkäter
- Material som samlats in på arbetsmöten samt självutvärderingar och rapporter från regionala försök

Vid bedömningen av **lämpligheten** bedöms verksamhetsmodellens användbarhet och lämplighet ur olika intressentgruppers perspektiv (klienten, IPS-arbetstränarna, arbetsplatsen, den behandlande instansen):

- Hurdana klienter kom med i IPS-verksamheten (arbetshistoria, grad av psykiska symtom, demografiska bakgrundsfaktorer, behov av stöd)
- Var stödet i rätt tid?
- Var stödet till sin varaktighet och struktur lämpligt och givande?
- Hur nöjda var klienterna med det stöd de fick?

- Hur stödde verksamheten arbetsplatsens behov?
- Hur stödde verksamheten målen för den psykiatriska vården?
- Är IPS-verksamhetsmodellen en lämplig modell för att stöda rehabiliteringsklienter inom mentalvården att återvända till arbetet, engagera sig i arbetet och orka i arbetet?

*Forskningsmetoder:*

- Klienternas enkäter
- Fokusgruppintervjuer med klienterna
- Remissuppgifter (klientens diagnos)
- IPS-tränarnas klientspecifika enkäter
- Fokusgruppintervjuer med IPS-tränarna
- Vårdinstansens enkäter
- Arbetsgivarenkäter
- Material som samlats in på arbetsmöten samt självutvärderingar och rapporter från regionala försök

I utvärderingen av hur **givande** verksamheten var utreds resultat och effektivitet:

- Hur många klienter kom med i IPS-verksamheten?
- Hur väl lyckades IPS-verksamheten stödja klienten att komma in i arbetslivet och stanna kvar där?
- Antalet ingångna arbetsavtal och deras varaktighet per klient
- Anknnytning till arbetet under 6 och 12 månaders uppföljning (+ option för längre uppföljning)
- Vilka var förändringarna i klientens mentala hälsa, förmåga att klara sig, beredskap att återvända till arbetet, känsla av delaktighet och upplevd livskvalitet under uppföljningstiden?
- Vilka fördelar och effekter hade IPS-verksamhetsmodellen enligt klientens och IPS-arbetstränarnas bedömning?

*Forskningsmetoder:*

- Klienternas enkäter
- Fokusgruppintervjuer med klienterna
- IPS-arbetstränarnas klientspecifika enkäter
- Självutvärderingar och rapporter från regionala försök
- Register

THL ansvarar för utvärderingsstudien och rapporterar utvärderings- och undersökningsresultaten till SHM på det sätt som man tillsammans kommer överens om. De regionala försöken deltar i det praktiska genomförandet av forskningen bland annat i insamlingen av

forskningsmaterial samt genom att regelbundet genomföra självvärdering. THL ansvarar för planeringen och leveransen av forsknings- och självutvärderingsmaterial till projekten och stöder insamlingen av bedömningsmaterial i projekten. Genomförandet av utvärderingsstudien preciseras ännu efter valet av regionala försök.

**De regionala försöken inom utvecklingsprojektet har som en del av finansieringen en skyldighet att utföra följande i anslutning till utvärderingsstudien:**

- De regionala försöken utser i projektansökan en ansvarsperson för koordineringen av uppgifterna i anslutning till utvärderingen samt för sammanställningen och rapporteringen av forskningsdata.
- I de regionala försöken finns resurser och beredskap för uppföljning av klientprocesserna för personer som lider av psykiska störningar och som deltar i utvecklingsprojektet på det sätt som avtalas senare. Detta innebär bl.a. en enhetlig kartläggning av begynnelse-, mellan- och slutsituationen, ombesörjande av klientsamtycken (uppföljnings- och registerdata) samt uppföljning av klienthandledningen och servicevägen.
- Regionala försök och medverkande yrkesutbildade personer deltar i beredningen och samarbetet i anslutning till utvärderingen samt i intervjuer och enkäter som THL gjort på ett sätt som avtalas senare. Materialet samlas in när projektet inleds samt för mellan- och slututvärdering.
- Regionala försök hjälper THL att nå de klienter, arbetsgivare och andra eventuella aktörer som deltar i utvecklingsprojektet för intervjuer/enkäter i utvärderingsstudien.
- Av de regionala försöken förutsätts också regelbundet genomförda självutvärderingar samt mellanrapporter. Hur de ska upprättas avtalas senare. Den instans som ansvarar för koordineringen av utvecklingsprojektet (THL) stöder och leder de regionala försöken genom att producera material som stöder självutvärdering och rapportering.

Genom den registerundersökning som ingår i utvärderingsstudien samlas information om överföringen av tjänster och förmåner för personer som lider av psykiska störningar och som deltar i regionala försök samt om faktorer som främjar och förhindrar dessa övergångar. Resultatet blir information som kan utnyttjas i reformen av den sociala tryggheten.

## 5 Kommunikation om utvecklingsprojektet

Kommunikation är en väsentlig del av utvecklingsprojektet IPS-Sijoita ja valmenna! för dess framgång och för att uppnå målen. Målet med den högklassiga kommunikationen är att stöda uppbyggandet av ett förtroligt och interaktivt samarbete mellan utvecklingsprojektet och de regionala försöken. Genom kommunikationen säkerställs att de olika parterna som deltar i projektet har aktuell och väsentlig information om projektets mål och genomförande samt förståelse för det kommunikationsmaterial som används. Genom högklassig och målgruppsinriktad kommunikation säkerställs också att olika intressentgrupper får en klar uppfattning om utvecklingsprojektets mål och metoder för att uppnå dem. Utgångspunkterna för kommunikationen inom utvecklingsprojektet är öppenhet, pålitlighet, betoning av samarbete och ett interaktivt sätt att agera.

Kommunikationen planeras och genomförs i utvecklingsprojektet IPS-Sijoita ja valmenna! i dess olika skeden på olika sätt. När projektet inleds stöder kommunikationen framför allt projektets interna växelverkan och måldiskussion samt dialogen med olika intressentgrupper. I genomförandefasen övergår tyngdpunkten i kommunikationen till att stöda verkställandet och informera intressentgrupperna om vad som redan har åstadkommit, hur projektet framskrider och om detta återspeglar intressentgruppers förväntningar. I det skede då resultaten förankras och sprids fokuserar man på att informera om projektets prestationer och resultat och rapportera om dem. I varje skede av kommunikationen utnyttjas olika kommunikationsmetoder, kanaler och innehåll på ett mångsidigt sätt.

Kommunikationsansvaret fördelas enligt följande:

- SHM ansvarar för kommunikationen inom utvecklingsprojektet i samarbete med THL:
  - SHM ansvarar för den strategiska kommunikationen samt för kommunikationen inom ministeriets verksamhetsområde, bland annat för beslutskommunikationen.
  - THL ansvarar för utvecklingsprojektets övriga kommunikation på basis av de riktlinjer och mål som överenskommit med SHM.

- De regionala försöken ansvarar för sin egen del av kommunikationen.
  - Kommunikationsaktörerna i de regionala försöken ansvarar för den allmänna kommunikationen på regional nivå, planeringen av den och resursfördelningen.

## 6 Projektens arbete i Innokylä

Innokyläs tjänster erbjuder stöd för utveckling, försök och utvärdering av verksamhetsmodeller. Arbetet som utförts i Innokyläs webbtjänst ([www.innokyla.fi](http://www.innokyla.fi)) kan utnyttjas som en del av projektrapporteringen och dessutom utnyttjas informationen i den externa utvärderingen av projekten. När lösningarna och verksamhetsmodellerna utvecklas och delas i Innokylä kan de utnyttjas i större utsträckning efter att projekten avslutats.

Projektförvaltaren ansvarar för arbetet med statsunderstödsprojektet i Innokylä. Av projekt förutsätts åtminstone att

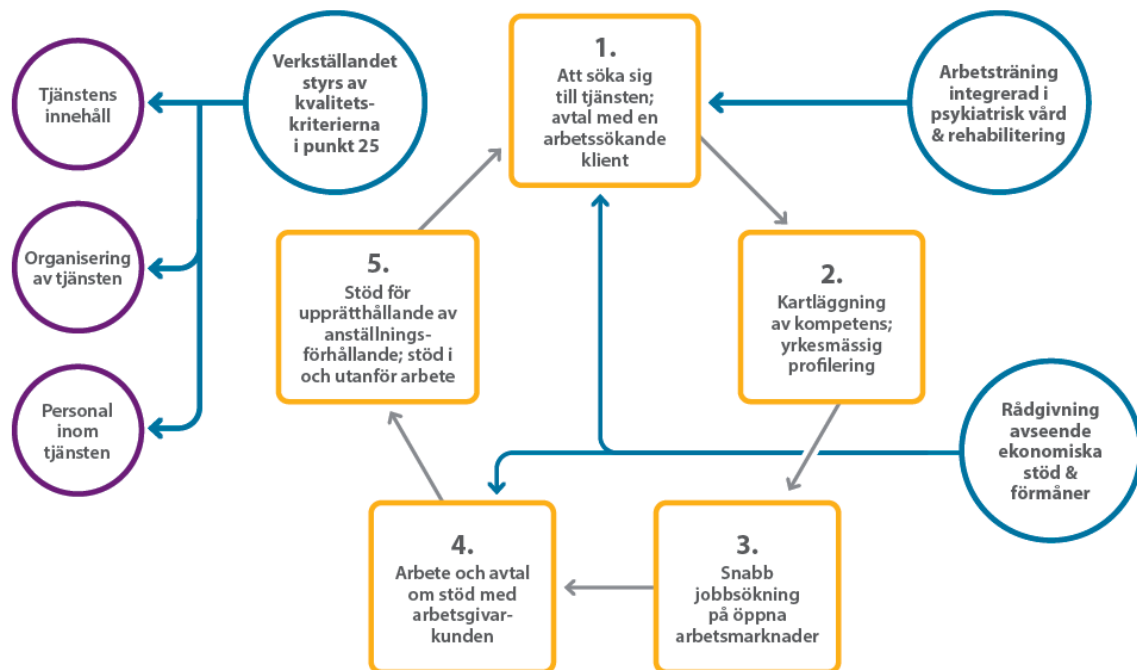
1. Projektet registreras i Innokyläs webbtjänst.
2. När projektet har inletts dokumenteras åtminstone basuppgifterna om de verksamhetsmodeller och lösningar som är målet för utvecklingsarbetet samt de ändringar som eftersträvas under utvecklingsarbetet i Innokylä. Uppgifterna om projektet länkas till statsunderstödsprojektet som helhet.

På så sätt har det arbete som utförs i hela projekthelheten samlats på ett ställe så att alla kan se det och det är lätt att återvända till det.

3. De verksamhetsmodeller som projektet resulterar i registreras i Innokylä.
4. I Innokylä finns verktyg som styr utvecklingen och registreringen av verksamhetsmodeller. Det är viktigt att på förhand komma överens om att även verksamhetsmodeller som utvecklats av privata aktörer som eventuellt deltar i projektet registreras i Innokylä.

## BILAGA 1. BESKRIVNING AV IPS-VERKSAMHETSMODELL

Figur 1. Nyckelegenskaper och processen för IPS-verksamhetsmodellen



### NIVÅ FÖR ARBETSSÖKANDE:

- Tjänsten är öppen för alla klienter, vars personliga mål är sysselsättning i lönearbete.
- Arbetsträningen integreras som en del av klientens servicekedja och verkställs i nära samarbete med aktörer inom vård och rehabilitering.
- Tjänsten är frivillig och inleds enligt klientens egna önskemål, behov och målsättningar.
- Individuell tjänst utan tidsbegränsning (s.k. fortsatt stöd) som inte upphör vid sysselsättning utan fortsätter så länge den sysselsatta klienten är i behov av tjänsten.

### NIVÅ FÖR ARBETSTAGARE:

- Arbetstränare specialiserar och fokuserar sig på snabb jobsökning på öppna arbetsmarknader.
- Samma arbetstränare genomför alla faserna (1–5) av sysselsättningsstödet.
- Arbetsträningen omfattar handledning och rådgivning avseende ekonomiska stöd och förmåner både för arbetssökande och för arbetsgivare.
- Arbetstränare har ett realistiskt antal klienter som tränas (max. 20 klienter/arbetstränare).



## VÄRDEGRUND OCH PRINCIPER FÖR TJÄNSTEN (EUSE Toolkit, 2014):

- **Individualitet** – Inom tjänsten bemöts varje person som en unik individ, med egna intressen, preferenser samt personliga livssituation och livshistoria.
- **Respekt** – Tjänsten ska alltid främja sysselsättningen för den arbetssökande klienten, vara värdig och åldersanpassad.
- **Självbestämmande** – Den arbetssökande klienten ges stöd i att bygga på sina intressen och preferenser samt uttrycka sina val och definiera sin sysselsättnings- och livsplan i enlighet med sina personliga förutsättningar och sin livssituation.
- **Informerade val** – Den arbetssökande klienten ges stöd i att förstå sina möjligheter, så att klienten kan välja i enlighet med sina preferenser och ha förståelse för konsekvenserna av sina val.
- **Egenmakt** – Den arbetssökande klienten ges stöd i att fatta beslut som påverkar klientens livsstil och delaktighet i samhället och till att själv vara engagerad i planeringen, utvärderingen och utvecklingen av tjänsterna.
- **Sekretess** – Uppgifter som den arbetssökande klienten uppger behandlas som konfidentiella och offentliggörs endast med samtycke från användaren.
- **Flexibilitet** – Tjänsten är flexibel och tillgodoser individuella behov.
- **Tillgänglighet** – Tjänsten, lokalerna och informationen är tillgänglig för alla.

## TJÄNSTENS INNEHÅLL

### **1. ATT SÖKA SIG TILL TJÄNSTEN; AVTAL MED EN ARBETSSÖKANDE KLIENT**

Tjänsten tillhandahålls till alla som vill sysselsätta sig och deltagande utgår alltid från frivillighet och klientens informerade val. Tjänsten är ett individuellt och långvarigt stöd för sysselsättning.

#### **Arbetstränaren**

- utarbetar i början av tjänsten tillsammans med den arbetssökande klienten ett samarbetsavtal, som innehåller ett samtycke om informationsbyte dvs. vilken information i anknytning till sysselsättningsstödet som kan utbytas med olika aktörer
- handleder och ger råd åt den arbetssökande klienten om ekonomiska stöd och förmåner i syfte att undvika avbrott i förmåner som hör till den sociala tryggheten och lindra oron kring förlust av förmånerna
- utarbetar med arbetsgivar-kunden en åtgärdsplan som uppdateras under hela processen (t.ex. vid 3mån./6mån./12mån.)



Tjänsten inleds omedelbart efter att klienten uttryckt sitt samtycke.

### **2. KARTLÄGGNING AV KOMPETENS; YRKESMÄSSIG PROFILERING**

I början av tjänsten kartlägger man i samarbete med den arbetssökande klienten de önskemål, målsättning och kompetens som klienten har och utför en yrkesmässig profilering.

#### **Arbetstränaren**

- identifierar den arbetssökande klientens styrkor, utsikter, målsättningar, intressen och resurser
- kartlägger den arbetssökande klientens utbildning, arbetserfarenhet och kompetens
- fastställer tillsammans med den arbetssökande klienten realistiska mål för sysselsättning och jobsökning
- bifogar kompetensen och profilen samt delning av information vad gäller dessa till åtgärdsplanen



Kartläggningen och profileringen utförs under 1–3 möten, varefter kontakter med arbetsgivare inleds

### **3. SNABB JOBSÖKNING, ÖPPNA ARBETSMARKNADER**

Det centrala i tjänsten är snabb jobsökning samt arbetstränarens stora roll i jobsökningen.

#### **Arbetstränaren**

- följer aktivt med den lokala arbetsmarknaden och känner rekryteringsbehoven hos arbetsgivar-kunder
- tar del av och lär sig vilka behov av arbetskraft och vilken anställningspraxis arbetsgivare har
- söker arbetstillfällen där de arbetssökandes styrkor och arbetsgivarnas behov av arbetskraft motsvarar varandra
- möter arbetsgivare, förhandlar om anställningsförhållanden och arbetsuppgifter, sammanställer ett urval potentiella arbetsgivare samt marknadsför arbetssökande och sitt stöd till arbetsgivare
- har minst 6 kontakter med arbetsgivare eller rekrytering per vecka



Det första mötet mellan den arbetssökande klienten och en potentiell arbetsgivare sker redan inom en månad från att tjänsten har påbörjats

#### **4. ARBETE MED ARBETSGIVAR-KUNDEN; AVTAL OM STÖD**

I tjänsten arbetar arbetstränaren tillsammans med arbetsgivar-kunden för att hitta en arbetstagare som tillgodoser kundens behov. I tjänsten stöder arbetstränaren arbetsgivaren och arbetsgemenskapen i början av anställningen samt vad gäller engagemanget i arbetet.

##### **Arbetstränaren**

- känner till stöd och förmåner avseende arbetssökande och sysselsättning
- utför systematiskt sållande av arbete samt anpassning av arbetsuppgifter
- tränar vid behov hela arbetsgemenskapen



Arbetsgivar-kunden ser förmånerna och fördelarna som uppkommer vid anställning av den arbetssökande

#### **5. STÖD FÖR UPPRÄTTHÅLLANDE AV ANSTÄLLNINGSFÖRHÅLLANDE; STÖD I OCH UTANFÖR ARBETE**

I tjänsten stöder arbetstränaren den arbetssökande klienten i att sätta sig in i anställningsförhållandet, lära sig arbetet och bekanta sig med arbetskulturen samt stabiliserar situationen och följer med kundens situation.

##### **Arbetstränaren**

- hjälper arbetsgemenskapen i att skapa ett fortsatt stöd för den arbetssökande klienten genom att utnyttja arbetsplatsens egna resurser
- stöder den arbetssökande klienten utanför arbetet tillsammans med aktörer med huvudansvar inom social- och hälsovård
- minskar stödet gradvis under anställningen



Då den arbetssökande klientens egna resurser växer minskar behovet för stöd från arbetstränaren

## **ORGANISERING AV TJÄNSTEN & PERSONAL**

### **1. UPPFÖLJNINGSGRUPP OCH STYRGRUPP PÅ CHEFSNIVÅ**

En uppföljningsgrupp som består av chefer inom sysselsättningsstöd, psykiatrisk vård och rehabilitering samt företagshälsovård för de som anställs bedömer och styr ibruktagandet och verkställigheten av den bevisbaserade IPS-verksamhetsmodellen för stödd sysselsättning.

##### **UPPFÖLJNINGSGRUPP OCH STYRGRUPPEN**

- iakttar och sprider värdegrunden och principerna för stödd sysselsättning i IPS-verksamhetsmodellen
- godkänner och fastställer planer för att IPS-verksamhetsmodellen med fem faser för stödd sysselsättning ska omformas till produkter, tjänster och processer
- godkänner och fastställer planer för att verkställa effektiv marknadsföring för både arbetssökande klienter och arbetsgivar-kunder genom IPS-verksamhetsmodellen med fem faser för stödd sysselsättning
- säkerställer att klienterna utöver sin egen service deltar i och påverkar utvecklingen och bedömningen av tjänsterna



Uppföljnings- och styrgruppen säkerställer att IPS-verksamheten utvecklas och att verksamhetsmodellen etableras regionalt

## **2. TJÄNSTER FÖR SYSSELSÄTTNINGSSTÖD OCH PSYKIATRISK VÅRD & REHABILITERING INTEGRERAS**

Sysselsättningsstöd och psykiatrisk vård och rehabilitering samt företagshälsovårdstjänster för dem som sysselsätts utformar en helhet som skapar en serviceprocess med ömsesidigt stöd.

### **I den integrerade IPS-tjänsten**

- delar arbetstränarna en arbetsplats med vårdgruppen
  - om arbetstränarna har en separat arbetsplats, deltar tränarna veckovis i vårdgruppens möten (kan inte ersättas med administrativa möten), där enskilda arbetssökande klienter och deras sysselsättningsmål diskuteras och gemensamma beslut fattas
- är arbetstränarna engagerade i 1–2 psykiatriska vårdgrupper genom vilka klientstyrningen sker
- har arbetstränarna och aktörerna inom vården en klar fördelning av arbete och ansvar;
  - aktörer inom vården ansvarar för att personen mår tillräckligt bra och klarar av vardagen
  - arbetstränarens uppgifter gäller endast främjandet av sysselsättningen
- instruerar samarbetsavtalet som ingås med den arbetssökande klienten och samtycket om informationsutbyte behandlingen och samlandet av information avseende sysselsättningsstöd och vårdinformation i en mapp



I integrerade tjänster deltar arbetstränarna i planeringen av vården och sysselsättningsstödet ingår i vårdplanen

## **3. GRUPPEN FÖR ARBETSTRÄNING**

Arbetstränarna arbetar i grupper så att minst tre arbetstränare, varav en är gruppleddare, arbetar i gruppen.

### **Inom gruppen**

- har arbetstränare ett individuellt antal klienter; en arbetstränare på heltid har max. 20 klienter
- följer gruppledaren upp och säkerställer att gruppen iakttar de internationella kvalitetsrekommendationerna och principerna för IPS-verksamhet
- följer gruppledaren upp och rapporterar om resultat i gruppen (uppföljning på gruppnivå, inte enskilda gruppmedlemmar)
  - varje vecka hålls arbetstränarnas eget gruppmöte för att bedöma kvalitet och resultat
- kan såväl arbetsmängden som arbetsgivarkontakter effektivt fördelas



**Ansvarsfull arbetsträning innebär att varje arbetstränare ansvarar för genomförandet av alla faser av sysselsättningsstödet med beaktande av kvalitetskriterierna och principerna för IPS-verksamhet**

#### **4. ARBETSTRÄNARNAS KOMPETENS**

Arbetstränarna arbetar lösningsorienterat samtidigt som de arbetssökande klienternas individuella mål styr arbetet. De har en förmåga att lyfta upp den arbetssökandes egna resurser och kunskaper, och har tillräckligt kunnande om såväl själva IPS-verksamhetsmodellen som handledning och träning. Arbetstränarna känner den lokala arbetsmarknaden samt servicesystemet, och arbetar på ett kundorienterat sätt med beaktande av behoven av både den arbetssökande klienten och arbetsgivar-kunden.

#### **Kompetensen säkerställs**

- med utförlig rekrytering
- genom att säkerställa tillräckliga resurser och tillräcklig beredskap för att utbilda arbetstränare
- genom att främja samhällelig lärandekultur och uppmuntra till ständigt lärande
- genom att följa upp och bedöma genomförandet av IPS-arbetsträning och trygga möjligheterna att arbeta med beaktande av internationella kvalitetskriterier och principer.



**Arbetstränarna som anställts inom integrerade tjänster för sysselsättningsstöd och psykiatrisk vård och rehabilitering har kontroll över sina uppgifter, förstår sin roll och sitt ansvar**







Internet: [stm.fi/sv/publikationer](http://stm.fi/sv/publikationer)

BESTÄLLNINGAR:  
[julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi](http://julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi)

ISSN PDF 1797-9854  
ISBN PDF 978-952-00-9878-0